



KORXONA IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH YO'LLARI

Nazarova Munira Boboqulovna

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi " Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik" yo'nalishi magistranti

***Annotatsiya:** Har qanday korxonalar barqarorligi va farovonligi uchun iqtisodiy xavfsizlik muhim ahamiyatga ega. Moliyaviy boshqaruvning mustahkam amaliyotlarini joriy qilish, diversifikatsiyaga sarmoya kiritish, samaradorlik uchun texnologiyadan foydalanish va risklarni boshqarishga ustuvor ahamiyat berish orqali korxonalar o'zlarining iqtisodiy asoslarini mustahkamlashlari mumkin. Ushbu maqolada biz korxonalar o'zlarining iqtisodiy xavfsizligini oshirish va raqobat muhitida rivojlanish uchun qabul qilinishi kerak bo'lgan strategik yondashuvlarni ko'rib chiqamiz.*

***Kalit so'zlar:** korxonalar, biznes, iqtisodiy xavfsizlik, raqobat, risklar, resurslar.*

Iqtisodiy xavfsizlik barqaror biznes operatsiyalarining muhim jihati bo'lib, barqarorlik, o'sish va turli xil ichki va tashqi tahdidlarga chidamlilikni ta'minlaydi. Korxonalar o'zlarining moliyaviy resurslarini, aktivlarini va bozordagi mavqegini himoya qilish uchun mustahkam strategiyalarni amalga oshirishlari kerak. Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashning asosiy qadamlaridan biri xavflarni har tomonlama baholashdan iborat. Korxonalar potensial xavflarni, masalan, iqtisodiy tanazzul, bozordagi o'zgarishlar, kiberxavfsizlik tahdidlari va tartibga soluvchi o'zgarishlarni aniqlashlari kerak. Ushbu xavflarni baholash orqali korxonalar o'z manfaatlarini himoya qilish uchun xavflarni kamaytirish strategiyalari va favqulodda vaziyatlar rejalarini faol ravishda ishlab chiqadi. Iqtisodiy xavfsizlik uchun samarali moliyaviy

boshqaruv muhim ahamiyatga ega. Moliyaviy natijalarni monitoring qilish va anomaliyalarni erta aniqlash orqali korxonalar firibgarlikning oldini olishi, moliyaviy yo'qotishlarni kamaytirishi va uzoq muddatli moliyaviy barqarorlikni ta'minlaydi. Bitta mahsulotga, xizmatga yoki bozorga haddan tashqari ishonish korxonaning iqtisodiy xavfsizligini xavf ostiga qo'yishi mumkin. Yangi bozorlarni kengaytirish, innovatsion mahsulotlarni chiqarish yoki qo'shimcha xizmatlarni taklif qilish orqali daromad oqimlarini diversifikatsiya qilish risklarni kamaytirishi va moliyaviy barqarorlikni oshiradi. Korxonalar diversifikatsiya qilish orqali o'zgaruvchan bozor dinamikasiga moslashishi va iqtisodiy tebranishlarga nisbatan zaiflikni kamaytiradi. Raqamli texnologiyalarni qo'llash va innovatsiyalar madaniyatini yuksaltirish iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Korxonalar operatsion samaradorlikni, ma'lumotlar xavfsizligini va mijozlarni jalb qilishni yaxshilaydigan texnologik yechimlarga sarmoya kiritishlari kerak. Innovatsiyalardan foydalangan holda, korxonalar raqobatbardosh bo'lib qolishi, o'sishni rag'batlantirishi va raqamli iqtisodiyotda paydo bo'layotgan imkoniyatlardan foydalanadi. Strategik hamkorlar, yetkazib beruvchilar va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish korxonaning iqtisodiy xavfsizligini mustahkamlaydi. Strategik hamkorlik korxonalarga yangi bozorlarga kirish, resurslarni almashish va tajribadan foydalanish imkonini beradi.

Sanoat ekotizimida mustahkam aloqalarni o'rnatish orqali korxonalar o'zlarining bozordagi mavqeini oshirishlari, ta'sir doirasini kengaytirishlari va muammolarni birgalikda hal qiladi. Iqtisodiy xavfsizlik bu tashkilotning barqaror moliyaviy sog'lig'ini saqlash va o'z aktivlarini potentsial xavflardan himoya qilish qobiliyatini anglatadi. Yagona daromad manbasiga tayanish korxonani iqtisodiy tebranishlarga qarshi himoyasiz holga keltiradi.

Mahsulot/xizmat innovatsiyasi, yangi bozorlarga kirish yoki mijozlar segmentlarini kengaytirish orqali daromad oqimlarini diversifikatsiya qilish qaramlikni kamaytirish va iqtisodiy xavfsizlikni kuchaytirishga yordam beradi.

Texnologik yutuqlarni qo'llash operatsion samaradorlikni oshirish, raqobatbardoshlikni oshirish va o'sishni rag'batlantiradi. Raqamli vositalar,

avtomatlashtirish, ma'lumotlar tahlili va kiberxavfsizlik choralariga sarmoya kiritish jadal rivojlanayotgan raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonaning iqtisodiy barqarorligini kuchaytiradi.

Manfaatdor tomonlar, jumladan, xodimlar, mijozlar, yetkazib beruvchilar, investorlar va tartibga soluvchilar bilan mustahkam aloqalarni o'rnatish ishonch va qo'llab-quvvatlashni saqlab qolish uchun zarur.

Shaffof muloqot, axloqiy amaliyotlar va hamkorlikni rivojlantirish korxonada obro'sini va barqarorligini oshirishi mumkin. Sanoat tendensiyalari, bozor o'zgarishlari va iqtisodiy ko'rsatkichlar haqida xabardor bo'lish strategik qarorlar qabul qilish va rivojlanayotgan sharoitlarga moslashish uchun muhim ahamiyatga ega.

Tashqi omillarning doimiy monitoringi va tahlili korxonalariga qiyinchiliklarni oldindan bilish va imkoniyatlardan faol foydalanishga yordam beradi.

Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash moliyaviy rejalashtirish, risklarni boshqarish, daromadlarni diversifikatsiya qilish, texnologik investitsiyalar, manfaatdor tomonlar o'rtasidagi munosabatlar va sanoat tendensiyalari monitoringini o'z ichiga olgan faol va yaxlit yondashuvni talab qiladi.

Ushbu strategiyalarni amalga oshirish orqali korxonalar o'zlarining barqarorligini, raqobatbardoshligini va dinamik biznes muhitida uzoq muddatli barqarorligini oshiradi.

Xulosa. Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash ko'p qirrali ish bo'lib, faol va yaxlit yondashuvni talab qiladi.

Xatarlarni baholash, moliyaviy nazoratni amalga oshirish, daromad oqimlarini diversifikatsiya qilish, texnologiyaga sarmoya kiritish va strategik hamkorlikni yo'lga qo'yish orqali korxonalar o'zlarining moliyaviy holatini mustahkamlashlari va uzoq muddatli o'sishni ta'minlashlari mumkin.

Dinamik va raqobatbardosh ishbilarmonlik muhitida iqtisodiy xavfsizlikka ustuvor ahamiyat berish korxonalarining kelajakdagi hayotiyligi va barqarorligini ta'minlash uchun muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.Uktamov H.F. Problems of Evaluation and Procuring Economic Security At Enterprises. Asian Journal of Technology & Management Research. Vol.10 – Issue: 01 [Jun-2020].123-129. <http://globalimpactfactor.com/asian-journal-of-technology-management-research>

2.Dwijendra N.K.A., Jalil A.T., Abed A.M., Bashar B.S., Al-Nussairi A.K.J., Hammid A.T., ... & Uktamov K.F. Improving the transition capability of the low-voltage wind turbine in the sub-synchronous state using a fuzzy controller. Clean Energy, 2022, 6(4), 682-692.

3.Khasanov K.N., Baratova D.A., Uktamov K.F., & Abdusattarova D.B. Improving the Practice of Attracting Financial Resources from the International Capital Market to the Corporate Sector of the Economy. In ICFNDS (pp. 718-727). 2021.

4.Sari A., Abdelbasset W.K., Sharma H., Ofulencia M.J.C., Feyzbaxsh M., Abed A.M., ... & Uktamov K.F. A novel combined power generation and argon liquefaction system; investigation and optimization of energy, exergy, and entransy phenomena. Journal of Energy Storage, 2022, 50, 104613.

5.Brown R. & Mason C. “Looking inside the spiky bits: A critical review and conceptualisation of entrepreneurial ecosystems”. Small Business Economics, 2017, 49 (1): 11-30